

STRATÉGIAI LEHETŐSÉGEK AZ ÖTTUSA SPORTÁG VERSENYKÉPESSÉGÉNEK FENNTARTÁSÁRA MAGYARORSZÁGON

*STRATEGIC CHOICES FOR THE SPORT PENTATHLON MAINTAIN
THE COMPETITIVENESS IN HUNGARY*

MADARÁSZ TAMÁS PhD hallgató
Debreceni Egyetem Ihrig Károly Gazdálkodás- és
Szervezéstudományok Doktori Iskola

ABSTRACT

The modern pentathlon has traditionally been one of Hungary's most successful individual sport. In the last Olympic cycle race on the occasion of international regulations, it emerged that the sport is out of scope in the Olympic. This proposal has been argued that it is too costly in terms of media events is not spectacular, and fewer and fewer number of operating the pentathlon, the athletes also confirmed. In my research to entrepreneurs, case studies to introduce the current situation of the pentathlon sports marketing and sports sides approaching, as well as the rule changes, strategic decisions that were made to increase the competitiveness of the sport in order. In my study I discuss the factors determining the competitiveness of the sport, that sport stakeholders and service markets. My goal is to demonstrate that shed light on aspects of the Hungarian economy's right to exist in so many sports success boasting modern pentathlon sport survival as well.

1. Bevezetés

Az öttusát az ókori olimpiák penthatlonja mintájára újjították fel, amelyet az i.e. 708-ban, a 18. olümpiai játékokon vezettek be. Az akkori öt versenyszám a távolugrás, stadionfutás, diszkoszvetés, gerelyhajtás és a bírkózás volt. Pierre de Coubertin báró – az újkori olimpiai játékok kitalálója – javaslatára elevenítették fel a modern kor követelényeinek megfelelően. Először az 1912-es stockholmi olimpián szerepelt a programban, kezdetben csak egyéni versenyszámként, és csak a férfiak számára. A Nemzetközi Öttusa Szövetség (UIPM) 1948-ban a londoni olimpiai játékokon alakult meg. 1952-től kezdve 40 éven át, egészen 1992-ig csapatversenyben is szerepelhettek a férfiak, azonban a nők először csak 2000-ben állhattak rajthoz (Mészáros 2007). A sportágak sorrendje 2009-ig a következő volt: lövészet, vívás, úszás, lovaglás és futás. A 2009-ben megtörtént szabálymó-

dosítások hatására jelenleg már inkább négytúsának lehetne nevezni a sportágot, mivel a futás és a lövészet egyszerre történik (vívás, úszás, lovaglás és a kombinált futás-lövészet). A Magyar Öttusa Szövetség 1927-ben alakult meg. Jelenleg 25 tagszervezetből áll, de a szakosztályok közül aktívan 14 vesz részt a versenyrendszerben, melynek eredményeképpen nincsenek régiós vagy megyei szövetségek, minden egyesület közvetlenül az országos szövetség felügyelete alá tartozik.

Elmondható, hogy az öttusa sportágban is olyan negatív tendenciák figyelhetőek meg, mint más hazai szövetségek esetében. A versenyzői létszám fokozatos csökkenése tapasztalható, melynek fő oka a sportolói életpálya modell kedvezőtlen alakulása, illetve a sportág bizonytalan helyzete a nyári játékokon. Az öttusa fő versenyhelyszíne az olimpia, ahol a cél, a nézettségi mutatók növelése, hiszen minél inkább médiaképes egy sportág, annál nagyobb esélye van arra, hogy megőrizze a versenyelőnyét. A sportági versenyképesség növelése alapvető cél minden sportág számára. Jelen kutatás célja az öttusa sportág létjogosultságának vizsgálata az olimpiai játékok függvényében.

2. A sportág helyzete Magyarországon

Hazánk az olimpiai játékok örökrangsorában az első helyen szerepel, mely figyelemre méltó az alacsony sportolói létszám tekintetében. A londoni olimpiai játékok évében összesen 621 igazolt sportolót számlált a sportág, melyből csupán 69 volt felnőttkorú (MÖSZ 2013). Az eddig megszerzett 9 arany, 8 ezüst és 5 bronzérem azonban a magyar olimpiai sportágak között csak a 8. helyre rangsorolja az öttusát. A legsikeresebb magyar olimpiai sportágnak a vívás tekinthető, ahol 2013-ban az 1661 igazolt sportolóra 35 aranyérem jutott. Az öttusa sportágfejlesztési stratégiája alapján a várható sportolói létszám növekedést mutat, amely alapvetően szükséges a jó eredmények elérése érdekében. Problémát jelent a hazai sportágfejlesztésben a hazai létesítményhelyzet, mivel a magyar öttusa nem rendelkezik saját sportközponttal. Összetett sportág lévén ezen sportág eszköz és létesítmény (uszoda, lovarda, lőtér, fedett csarnok, futópálya, egyéb kiszolgáló helyiségek) igénye igen magas. A bérleti díjak jelentős költségét jelentenek a szövetség kiadásai között. Saját létesítmények esetén a költségek hosszútávon csökkenthetőek lehetnének, illetve az egyes létesítmények közötti utazási idő és energia is redukálható lenne, az egy területen lévő épületkomplexumok kialakításával.

Az öttusa az elmúlt évek eredményességének köszönhetően beválasztásra került a 16 kiemelt egyéni sportág közé, mely magasabb támogatási szintet eredményez. Simicskó István, az Emberi Erőforrások Minisztériumának sportért és ifjúságért felelős államtitkára 2013-ban kijelentette, hogy a 2014-2020-ig tartó időszakban az állam vezetése mintegy 135 milliárd forint támogatást ad az 1. táblázatban szereplő 16 sportágnak. 2013-ban a Magyar Öttusa Szövetség 304,9 millió forintból gazdálkodhatott, ami 1 sportolóra lebontva 490 982 forintot jelent.

1. táblázat: A kormány által kijelölt 16 egyéni sportág a kapott támogatási összegekkel
Table 1: The 16 individual sport designated by the Government with the resulting amounts of aid

Magyar Úszó Szövetség	736,5 millió forint
Magyar Birkózó Szövetség	459,1 millió forint
Magyar Kajak-Kenu Szövetség	336,3 millió forint
Magyar Atlétikai Szövetség	314,5 millió forint
Magyar Öttusa Szövetség	304,9 millió forint
Magyar Vívó Szövetség	301,6 millió forint
Magyar Torna Szövetség	295,3 millió forint
Magyar Ökölvívó Szakszövetség	295,2 millió forint
Magyar Judo Szövetség	250,4 millió forint
Magyar Országos Koresolyázó Szövetség	211,2 millió forint
Magyar Röplabda Szövetség	119,5 millió forint
Magyar Tenisz Szövetség	107,5 millió forint
Magyar Kerékpársportok Országos Szövetsége	94,4 millió forint
Magyar Evezős Szövetség	93,3 millió forint
Magyar Sportlövők Szövetsége	65,5 millió forint
Magyar Asztalitenisz Szövetség	43,7 millió forint

Forrás: MTI 2013

Az 1 főre jutó támogatási mutatót, azért számoltam ki, mert kutatási céljaim között szerepel, az egyéni sportágak pozicionálása a sportágak között, és ez az átlagérték alkalmas lehet a sportágak sorrendjének megállapítására a támogatási mértékük alapján. Ez az összeg kimondottan magasnak tekinthető az egyéni sikersportágainkhoz viszonyítva, melyet korábbi kutatásaim is igazolnak (Madarász 2015). A 2. táblázat alapján is látható, hogy az egy főre jutó támogatás a vívás esetében a legalacsonyabb, miközben a legsikeresebb egyéni sportágról beszélhetünk az olimpiai játékok függvényében. Fontos azonban kiemelni, hogy reálisabb képet csak akkor kaphatunk, ha az egy főre jutó támogatások esetében figyelembe vesszük a sportágak eszközigényét, illetve a sportágakban résztvevő igazolt sportolók számát. Ezt későbbi kutatásaimban egy komplex vizsgálat keretein belül kívánom vizsgálni.

2. táblázat: A vizsgált sportágak támogatási összegei egy főre lebontva 2013-ban
Table 2. The examined sports with the amount by the Government per capita in 2013

	Birkózás	Kajak-kenu	Vívás	Öttusa	Labdarúgás
Támogatás összege (eFt)	459 100	336 300	301 600	304 900	16 643 000
Igazolt sportolók száma (fő)	4816	4865	1661	621	161 363
Egy főre jutó támogatás (Ft/fő)	95 328	69 126	181 577	490 982	103 140

Forrás: MTI (2013) és a sportágak sportágfejlesztési stratégia (2015) alapján saját szerkesztés

3. Az öttusa érintettjei

Chikán (2006) szerint egy vállalat/szervezet érintettjeinek (angolul stakeholder) nevezünk minden olyan személyt, vagy csoportot, amely lényeges, tartós és kölcsönös kapcsolatban áll a vállalat/szervezet működésével. Egy érintett egyszerre több szerepben is megjelenhet, vagyis több érdek hordozója is lehet. E definíciót az öttusa sportágra alkalmazva feltérképeztem a belső és külső érintettek körét.

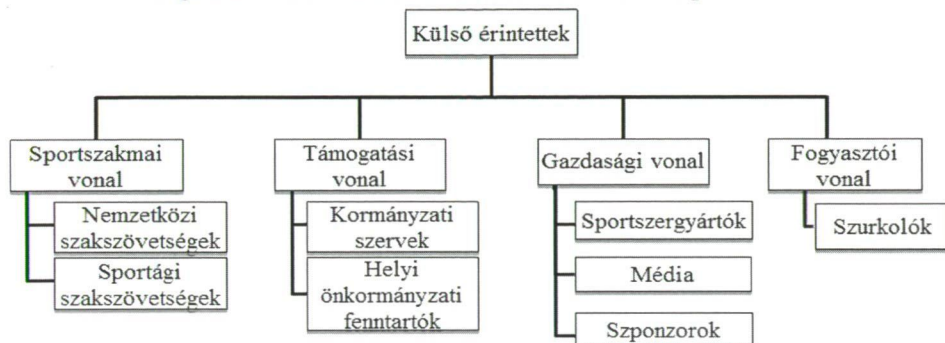
Az öttusa sportágat egyesületi kereteken belül üzik a sportolók (Bácsné 2015), ezért belső érintetteként a sportegyesületek munkatársai, a vezetők, az edzők, különböző – főként gazdasági és technikai – adminisztratív munkatársak és a legfontosabbak, a sportolói jöhetnek itt számításba.

Külső érintettek lehetnek mindazok, akik a sportággal kapcsolatba kerülhetnek (Bács 2012). A 1. ábra szerint sportszakmai vonalon a nemzetközi és sportági szakszövetségek, mint szabályozók. Támogatói vonalon a kormányzati és helyi önkormányzati fenntartók, hiszen az egyesületek városi kezelés alatt állnak. Gazdasági vonalon a sportszergyártók, a média és a szponzorok képviselőiről beszélhetünk, mint a sportág legfőbb pénzforrásairól. Fogyasztói oldalon a szurkolók jelennek meg, mint a nézettség leginkább befolyásoló szereplők.

A versenyképesség fogalmi meghatározása komplex körülményt igényel. Kutatónként és tudományáganként is különböző definíciókkal találkozhatunk. A sportági versenyképességgel kapcsolatban ugyan már születtek meghatározások, de ezek főként csapatsportágakra vonatkoztak. Mivel a vizsgálat egyéni sportágra vonatkozik, egy általános versenyképességi meghatározásból szeretnénk kiindulni. Mi is a versenyképesség? A versenyképesség gyakorlatilag a versenyben maradáást jelenti. A versenyképes szervezet/sportág alkalmazkodni képes a folyamatosan változó környezethez, fel tudja venni a versenyt a piacra újonnan belépő szereplőkkel és képes a lehetőségeit mindig a legjobban kihasználni (Németh Gál 2013)

(Nagy 2012). Jelen esetben a kérdést úgy tehetjük fel, hogy az öttusa fel tudja-e venni a versenyt a többi olimpiai, vagy nem olimpiai sportággal? Vizsgálatomban a versenyképességet a sportág médiában elfoglalt szerepe alapján vizsgáltam, vagyis azt kutattam, hogy a 2012-es nyári játékokon, milyen mértékben volt jelen a sportág a médiában, mennyire volt versenyképes a nézőkért folytatott harcban.

1. ábra: Az öttusa sportág külső érintettjei
Diagram 1: The external stakeholders of the pentathlon

Forrás: Saját szerkesztés 2015

4. A kajak-kenu versenyképességének jellemzése

A 3. táblázatot a Londoni olimpia szervezőbizottsága, a LOCOG és a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB) adatai alapján szerkesztettem, mely az egyes olimpiai sportágak média értékük szerinti csoportosítását mutatja. Fontosságuk szerint ABC kategóriákba sorolták a sportágakat, ahol az A csoport a legtámogatottabb, míg az E egy újonnan létrehozott csoportot jelent, ahol egyelőre nem beszélhetünk támogatási összegről. Ebben a csoportban szereplő sportágak támogatásának mértéke a 2016. évi Rio De Janeiro-i olimpiai játékok után, a nézettségi adatainak tükrében kerül elosztásra. Ez alapján láthatjuk, hogy az öttusa sportág a Londoni Olimpián a sportágak nézettségi listáján az utolsó E kategóriában található. Talán nem elég látványos a sportág? Szükséges a változás? Ennek érdekében 2009-ben már történtek intézkedések. Szabálymódosítással próbálták a szabályozók rövidebbé és látványosabbá tenni az öttusa versenyeket. Eredményképpen a futás és a lövészet a téli olimpián szereplő biathlon sportághoz hasonlóan egyszerre történik. A versenyzők „handicap” rendszerben rajtolnak. Nagyjából 20 méter futás után 5 lövést kell leadniuk, legfeljebb 1 perc 10 másodperc alatt. Utána 1 000 méter futás következik, ami után ismét 5 alkalommal lönek. A versenyzőknek ismételt legfeljebb 1 perc 10 másodperc áll rendelkezésükre. Újabb 1 000 méter futás és 5 lövés leadása után, amelynek szintén a korábban említett időhatár a korlátja, újabb 1 000 méter futással zárul a verseny.

3. táblázat: A 2012. évi londoni olimpia közvetítéseiből befolyt jogdíjak összegének elosztása

Table 3: The amount of the 2012 London Olympics earned from the TV broadcasts and the distribution amount

Csoportosítás	Sportágak	Támogatási összeg
A	Atlétika, Torna, Vízi sportok	47 millió USD
B	Kosárlabda, Kerékpár, Labdarúgás, Tenisz, Röplabda	22 millió USD
C	Íjászat, Tollaslabda, Ökölvívás, Judo, Evezés, Sportlövészet, Asztalitenisz, Súlyemelés	16 millió USD
D	Kajak-kenu, Vívás, Kézilabda, Birkózás, Lovaglás, Vitorlázás, Taekwondo, Triatlon, Gyepplabda	14 millió USD
E	Öttusa, Golf, Hetes Rögbi	Újonnan létrehozott csoport

Forrás: LOCOG, NOB (2015) adatai alapján saját szerkesztés

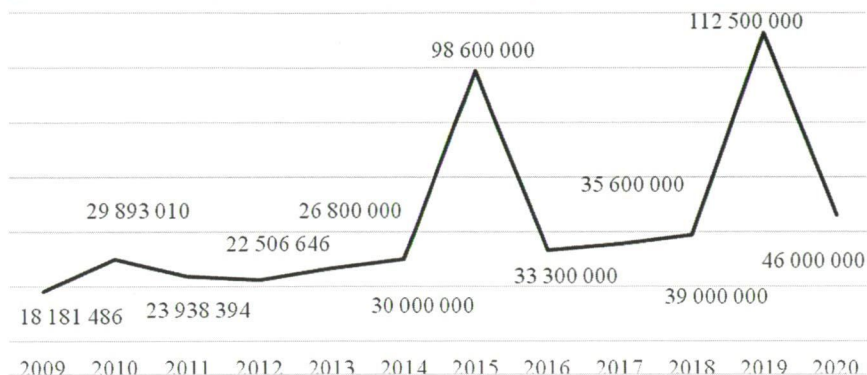
5. A sportág létesítményhelyzete Magyarországon

A Magyar Öttusa Szövetség (MÖSZ) egyik legnagyobb problémáját az jelenti, hogy nincs egy egységes és saját tulajdonban lévő sportlétesítmény komplexuma. Évek óta a tervek között szerepel egy épületegyüttes felépítése, ahol a sportolók megfelelő körülmények között készülhetnének a megmérettetésekre. A cél, az öt sportág feltételrendszereinek megfelelő edzés bázis kialakítása, hiszen az erre a célra szánt bérleti díjak hatalmas költségeket emésztenek fel. A 2. ábra az öttusa sportágfejlesztési stratégiájában megtalálható létesítmény bérleti díjazást mutatja. Annak ellenére, hogy a stratégia 2013-ban készült, egészen 2020-ig tartó előrejelzéseket is tartalmaz. A 2015. évben látható magas összeg a korábban tervezett hazai kontinensbajnokság elnyerése esetén jelentkezett volna, azonban a rendezés jogát nem a magyar szövetség kapta meg. Ettől függetlenül a cél az, hogy a 2019. évi világbajnokságot Magyarországon rendezzék. A rendezés költségei közül várhatóan 112,5 millió forintot a létesítmények bérleti díjai jelentik majd.

Az öttusa szövetség stratégiai céljainak megformálása során alapvető szempont volt a sportág alapjainak szélesítése, az úszó-futó versenyen résztvevő versenyzők számának megháromszorozásán keresztül. A MÖSZ által kiadott stratégiai terv (sportági stratégiai terv 2013) szerint a szövetség képviselői a sportolói létszám növelésével szoros összefüggésben tervezik a meglévő egyesületek erősítését, és az azokban jelen lévő edzésfeltételek javítását. A létesítményfejlesztés kiemelt szerepet jelent, hiszen egy új öttusa központ kialakítása (mind az öt szám egy helyszínen, mely világvb rendezésére is alkalmas) jelentősen csökkentené a szövetség szervezési és fenntartási költségeit. A szövetség tervei között szere-

pel legalább 2 egyesületi öttusa bázis kialakítása, mely alkalmas mind az 5 szám lebonyolítására. Ezt az összetett épületegyüttest 1 kilométeres körzetben kívánják kialakítani, a már korábban említett költségcsökkentés és hatékonyság növelés (pl. utazási idő csökkentése) érdekében.

2. ábra: A MÖSZ létesítményeinek várható bérleti díjai 2009-2020 között (Ft)
Diagram 2.: The expected facilities rent fee by the MÖSZ 2009-2020 (HUF)

Forrás: Magyar Öttusa Szövetség (2015) adatai alapján saját szerkesztés

6. A sportág jövője Magyarországon, következtetések

A MÖSZ nagy hangsúlyt kíván fektetni új programok beindításával az utánpótlásbázis fejlesztésére is, egészen a kisiskolás kortól kezdve. Évente legalább 5 000 gyermek számára kölyök öttusa esemény szervezése a cél.

A fennmaradás és a sportág ismertségének növelése fontos cél a jövőt illetően. Terveik között szerepel új együttműködési formák kialakítása önkormányzatokkal, különböző vállalatokkal, úgynevezett cégtusa program keretein belül. A szövetség helyzetének megerősítése jelentős szerepet tölt be az öttusa stratégiájában. Bővíteni kívánják a személyi állományt is. Úgy gondolják, hogy ezzel a lépéssel a proaktív programok menedzselés képességének javulása várható. A hazai versenyrendezés feltételeinek javítása, az imidzs és a látványvilág javítása elengedhetetlen, hiszen a versenyek „élményszintjének” emelése révén több sporteseményt rendezhet a szövetség, mely által egyre több néző ismerkedhet meg a sportággal.

Fontosnak tartják a magas szintű versenyzők kettős karrier lehetőségeinek szélesítését, melyet különböző ösztöndíj programok segítségével kívánnak megvalósítani. Ezzel párhuzamosan a versenyzők menedzselésének megoldása, ismertségük és médiajelenlétük aktív támogatása a cél, elsősorban a sajtóérték növelése érdekében. Ezen kívül kiemelt feladatuknak tekintik a sportolók mellett dolgozó edzők, szakemberek megbecsülésének, vonzó életpálya modell kialakításának magasabb szintre emelését is.

Az öttusa hagyományosan jelentős sportsikerekkel büszkélkedhet magyar viszonylatban. A sportsikerek mögött, mint a sportolókat leginkább motiváló tényező, az olimpián való részvétel lehetősége áll. Az utóbbi időben a sportág azok közé a sportágak közé került, melyet potenciálisan fenyeget az olimpiai játékok programjából való kikerülés veszélye. Ezt támasztja alá, hogy a népszerűséget jellemző TV jogdíj elosztási/támogatási sorrendben az öttusa az 5. csoportban található. A versenyképesség fenntartása érdekében elengedhetetlen a folyamatos fejlődés és megújulás. A szövetség által tervezett szervezési és menedzsment programok, illetve a hazai létesítményfejlesztés elengedhetetlen feladatot jelent. A sportolók médiaérték növelésének köszönhetően egyre több támogató és szponzor jelenhet meg a sportág mellett (Nagy Bácsné 2014). Remélhető, hogy a tervezett változtatásokkal egy biztonságosabb illetve nagyobb támogatást jelentő csoportba kerülhet az öttusa hazai és nemzetközi szinten egyaránt.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Chikán Attila (2006): Vállalatgazdaságtan, Aula Kiadó, Budapest
- Bácsné Bába Éva (2015): Sportszervezetek működési kereteinek változása Közép-Európai Közlemények (No. 28) VIII. évf.:(1.) pp. 151-161.
- Nagy, Imre, Zoltán., Bácsné Bába, Éva (2014): Szervezeti átalakulások futballvállalkozásoknál, Agrártudományi Közlemények, Acta Agraria Debrecenensis 2014:(58) pp. 141-146.
- Bács Zoltán (2012): Értékek a klubépítésben: Values in developing succesfull football club In: Perényi Szilvia (szerk.) Ifjúsági sport és tehetség gondozás - a 21. század kihívásai: II. Nemzetközi Turizmus és Sportmenedzsment Konferencia: Youth sport and talent management: challenges of the 21th century : II. International Conference on Tourism and Sportmanagement. Debreceni Egyetem Gazdálkodási és Vidékfejlesztési Kar. ISBN:978-615-5183-81-2 68 p.
- Madarász Tamás (2015): Támogatási lehetőségek a csapatsportágak vs. egyéni sportágak esetében. A TAO sportágak sportgazdasági helyzetének áttekintése a támogatói oldalról, Debrecen 2015. 02. 19-20.
- Mészáros István (szerk.) (2007): Az öttusa története. Magyar Öttusa Szövetség Budapest ISBN: 963035975, 360p.
- MÖSZ sportágfejlesztési stratégia 2013-2020
- MTI 2013: <http://www.mob.hu/megjelent-a-kiemelt-sportagak-allami-tamogatasa-a-magyar-kozonyben>
- Nagy I. Z. (2012): A futballvállalkozások közgazdasági és vállalkozásgazdasági összefüggései In: Nagy Imre Zoltán (szerk.) Vállalkozásfejlesztés a XXI. században II. Budapest, Óbudai Egyetem pp. 99-134
- Nagy Imre Zoltán, Bácsné Bába Éva (2014): Organizational Changes of Professional Football Companies, Journal on Legal and Economic Issues of Central Europe 5.:(2.) pp. 102-111.
- Némethné Gál Andrea: A kis- és középvállalatok versenyképessége, Közgazdasági Szemle, LVII. évf., 2010. február (181–193. o.)